Zamestnanec na prvom mieste

Slovenskí poľnohospodári sa zhodujú na akútnom nedostatku kvalifikovanej aj nekvalifikovanej pracovnej sily. Dôvodom je podľa nich postupný zánik úcty k pôde, lacné a dostupné potraviny. Dnes už nehovoríme o zvyšovaní počtov, ale o zastabilizovaní a nahrádzaní zamestnancov v agrosektore. Slováci nemajú chuť pracovať v tomto odvetví, pracovnú silu hľadáme v tretích krajinách. Príčiny a možnosti riešenia hľadali diskutujúci na konferencii Moderný agrobiznis, ktorá sa uskutočnila 27. marca v rámci veľtrhu Agrosalón v Nitre.

Zľava: predseda Ovocinárskej únie SR Marián Varga, predseda AGB Beňuš Jozef Kanoš, výkonná riaditeľka spoločnosti Profesia Ivana Molnárová, moderátor Ján Škorňa, predseda SPPK Emil Macho a generálny riaditeľ Agrocontractu Mikuláš, a.s. Marian Záhumenský

Fakty

Z aktuálnej zelenej správy, v ktorej nájdeme údaje za rok 2017, vyplýva, že v poľnohospodárstve pracuje 47 700 osôb. V potravinárskej výrobe pracuje približne 50-tisíc ľudí. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve na celkovom počte pracujúcich osôb SR dosiahol 2,0 %.

Medziročne sa priemerný vek pracovníkov v poľnohospodárstve zvýšil o 2,1 roka a dosiahol 46,8 rokov (v hospodárstve SR bol 40,7 rokov).

Z databáz najväčšieho slovenského internetového pracovného portálu profesia.sk vyplýva, že ponúk v rámci poľnohospodárstva stúpa. Zo všetkých uchádzačov o prácu sa však v roku 2018 o toto odvetvie zaujímalo len 11,1 % ľudí. Medzi najvyhľadávanejšie pozície v rámci sektora patrí zberač a chovateľ, ošetrovateľ zvierat. Naopak najmenej vyhľadávaným povolaním je traktorista, kombajnista. Najviac uchádzačov o zamestnanie v poľnohospodárstve je v Bratislavskom kraji, najmenej v Žilinskom a Trenčianskom kraji.

Podľa zelenej správy bola v roku 2017 priemerná mesačná mzda v poľnohospodárstve 729 € a priemerná mesačná mzda vo výrobe potravín dosiahla úroveň 887 €. Priemerná nominálna mzda za rok 2017 v hospodárstve SR dosiahla výšku 954 € (v roku 2018 to bolo 1 013 €). Podľa údajov z portálu platy.sk zarobí poľnohospodársky inžinier, agronóm vrátane všetkých odmien a 13. platu 1 162 € v hrubom. Z praxe však vyplýva, že platy na družstvách môžu byť aj na úrovni tisíc eur a viac. Naopak najmenej podľa portálu platy.sk zarobí chovateľ, ošetrovateľ zvierat a to 726 €.

Doba pokročila, mladí ľudia majú často prehnané nároky, sú tu však aj nástroje, ktoré po finančnej stránke nestoja veľa, no prinášajú ovocie. Preto mnohých zaráža, že medzi najčastejšími benefitmi pri ponuke práce stále nájdeme aj vyplácanie mzdy načas.

Atraktívne a inováciami nabité

Úpadok agrosektora a zníženie záujmu a počtov zamestnancov by mala byť prioritná téma každého, kto to s výrobou potravín myslí vážne. Ovocinári v dôsledku nezáujmu o odvetvie v minulom roku prišli o 270 hektárov rodivých sadov, čo je približne 10 % z celkovej plochy. Odborníci sa zhodujú, že špeciálne odvetvie, akým poľnohospodárstvo je, si zaslúži aj špeciálny prístup zo strany štátu. Nie menej dôležitým je aj vklad samotného poľnohospodára a prinášanie benefitov, ktoré mladých ľudí oslovia.

„Poľnohospodárstvo a úcta k nemu vo všeobecnosti za posledných 15-20 rokov zanikla. Potravina ako taká pre mladých ľudí nič nestojí. V Európe máme prebytok potravín, preto človek nepociťuje potrebu poľnohospodárstva, všetkého má dostatok," pomenoval príčiny zániku dôstojnosti odvetvia predseda SPPK Emil Macho.

Generálny riaditeľ Agrocontractu Mikuláš, a.s., jednej z najmodernejších a najväčších fariem v Európe, Marian Záhumenský hovorí najmä o efektivite a modernom prístupe, ktoré sú jedinou možnosťou, ako dostať poľnohospodárstvo z nelichotivej situácie. Veľký vplyv na rozhodovanie mladých ľudí majú rodičia a najmä výchovní poradcovia, ktorí odrádzajú deti od štúdia v tomto odvetví. „Dávno neplatí premisa, že do poľnohospodárstva išli len tí najhlúpejší. Najmä pri práci s kravami ide o nesmierne náročný proces získavania kvalitného mlieka, pri ktorom sa ľudia musia neustále vzdelávať.“

Benefitov je veľa

Prax ukázala, že každý zamestnávateľ by mal začať predovšetkým sám od seba. Myslí si to aj predseda AGB Beňuš Jozef Kanoš, ktorý zamestnáva v podniku približne 100 stálych zamestnancov. V rámci firmy majú aj marketingové oddelenie, ktorého úlohou je oslovovať mladú generáciu predovšetkým modernými prostriedkami. „Snažíme sa ľuďom ponúknuť voľnosť, samozrejme v istých mantineloch. Ľuďom ukazujeme, že poľnohospodárstvo vie byť atraktívne a má, čo ponúknuť. Všetky legislatívne veci, všetky odvodové zaťaženia vieme z našej pozície len veľmi málo ovplyvňovať, preto si musíme pomôcť podľa mňa predovšetkým sami,“ povedal na konferencii Jozef Kanoš a spomenul aj konkrétne aktivity, ktoré družstvo na Horehroní vyvíja: „Chodíme do škôlok, berieme ľudí na družstvá. Aktívne s nimi pracujeme. My našim ľuďom poskytujeme benefity na úrovni obchodných spoločností. Často to nie sú ani ekonomické výhody. Robíme pre našich zamestnancov tímbildingy, mávame preteky traktorov na snehu, ale aj v živočíšnej výrobe, ako náhle sme začali riešiť nejaké technológie, tak aj tam sme cítili väčší záujem mladých.“

Nie malým benefitom bola pred rokom 1989 aj možnosť prenajať si služobný byt priamo na družstve. V mnohých podnikoch sa k tejto alternatíve začínajú vracať. „My ako zamestnávateľ poskytujeme služobné byty. Tá situácia, keď si potrebujeme zastabilizovať svojich zamestnancov, nás k tomu dotlačila. Nie každý si zároveň dokáže kúpiť byt na hypotéku, nie každý si dovolí dochádzať denne desiatky kilometrov. Bývalé priestory po administratívnych budovách sa prerobili a dnes sú tam jednoizbové až trojizbové byty," povedal na nedávnej tlačovej konferencii predseda PD Mestečko Peter Ježo.

Dôležitá je najmä komunikácia

V oblasti poľnohospodárstva nehovoríme o monotónnej práci pri páse, v prostredí s umelým osvetlením. Nároky na ľudí aj v tomto odvetví sú naozaj veľké. Je nesmierne náročné nájsť ľudí, ktorí sa chcú vzdelávať a pracovať podľa prísnych protokolov, navyše s modernými technológiami. Efektívnosť je však úzko spätá aj s priaznivým prostredím. „Poľnohospodár sa prispôsobuje podmienkam, v ktorých pracuje. Jediné dve krajiny v širokom okolí, Česko a Slovensko, zdaňujú dotácie. Z toho, čo dostaneme až 20 % odvádzame ako daň z príjmu," povedal Marian Záhumenský.

Diskutéri sa však zhodli, že žiadna špičková technika nenahradí ľudí. S príchodom automatizácie a robotizácie sa nároky na ľudí len zvyšujú. Preto je nutné aktívne so svojimi zamestnancami komunikovať a spraviť z nich plnohodnotných členov firmy. „Musíme zvýšiť komunikáciu na všetkých úrovniach. Nie je možné nevedieť o problémoch, ktoré naši zamestnanci majú," prízvukuje Marián Varga, predseda Ovocinárskej únie SR. Podobne to vidí aj Jozef Kanoš z AGB Beňuš: „Chceme našich zamestnancov určite viac zapájať do života firmy, aby cítili, že sú jej súčasťou a nie len nejakým riadkom v účtovníctve."

Veľmi dôležitým teda bude nástup nových technológií nie len v rámci samotnej výroby, ale aj pri komunikácii s potenciálnymi i stabilnými zamestnancami. Poľnohospodári tiež môžu využiť priestor pri prezentáciách na rôznych profesia days a iných fórach, kde pri osobnom styku dokážu ľuďom ukázať pravú tvár práce v agrosektore.

K téme zamestnanosť v agrosektore čoskoro pribudne aj podcast.